

Európai Unió által is erőteljesen szorgalmazott, támogatott, államhatárokon átívelő gazdasági, kulturális, társadalmi együttműködésnek, illetve a Hajdú-Bihar és a Kárpátok Eurorégió tudományos megalapozásának. Ebben a vonatkozásban tagadhatatlanul kiemelkedő a kötet szerkesztőjének a szerepe természetesen nem csak a könyv szerkesztése tekintetében.

A recenzens tartozik annak megemlékezésével, hogy – bár fizikus kutató – tíz

éven keresztül a határokon túli magyar tudományosság ügyének felelőse a Magyar Tudományos Akadémián, így különös érdeklődéssel viseltetik az államhatárainkon átnyúló tudományos együttműködések iránt. A szóban forgó, ilyen jellegű tudományos együttműködés pedig példaként szolgálhat, legalább is magyar–román vonatkozásban feltétlenül.

Berényi Dénes

A hálózatok tudománya.

Csermely Péter: A rejtett hálózatok ereje. – Mi segíti a világ stabilitását?

Vince Kiadó, Budapest, 2005. 376 lap

A Kiadó Tudomány-Egyetem sorozatában megjelent könyv egy ma rendkívül aktuális tudományterületre, a hálózatok kutatásába vezeti be az olvasót. Még hozzá ez a terület olyan, ahol számos magyar kutató, köztük maga a szerző és kutatócsoportja is eredményesen dolgozik.

A könyv tudományos igényességgel, nagy számú irodalmi hivatkozással nyúl a kérdéshez, és valójában nem könnyű olvasmány, bár a tárgy komolyságát humorral, humoros rajzokkal sikerül bizonyos fokig oldani. A szerző nyomdatechnikával is igyekszik ezt a célt szolgálni, kis humoros figurákkal és apró betűs szedéssel jelzi azokat a részeket, ahol a tárgyaláshoz kiegészítéseket tesz, illetve feltételezésekről szól, vagy a tárggyal kapcsolatos kérdéseket tesz fel.

A hálózatok tudománya nem csak a természet kutatásában, de a társadalomkutatásban is fontos, sőt a szerző szerint az utóbbi évtizedekkel megelőzte az előbbi. Egyébként mindenütt hálózatokba „botlunk” a körülöttünk lévő világban. „Az élő sejt, az állat ugyanúgy épül fel, mint a prog-

ramrendszer, a társadalom, a majomcsorda, vagy az energiaszintek az atomokban.”

A könyv első fejezeteiben a fogalmak tisztázását találjuk, majd a következőkben végigveszi a hálózatok szerepét az atomi és molekuláris világban, a sejtekben, a komplexebb élőlényekben, a társadalomban és a kultúrában. Végül a globális hálózatok, illetve az élővilág egységéről szóló fejezet és a végkövetkeztetések következnek. A függelék különösen gazdag. Nemcsak tárgymutatót és az irodalmi hivatkozások jegyzékét tartalmazza, de számos weboldalakat, fogalomtárat (a fontosabb szakkifejezések magyarázatát) és magyar nyelvű ajánlott olvasmányokat is.

A könyv nagyon sok fontos ismeretet közöl a hálózatokról és a hálózatok elemei közötti kapcsolatokról, de legfontosabb feladatának tartja az ún. *gyenge kapcsolatok* fontosságának a bemutatását. A gyenge kapcsolatok egy hálózat elemei (molekulák, sejtek, emberek stb.) között esetlegesen, periférikusak, önmagukban nem jelentenek semmit. Mégis: „...az egész könyvnek legfontosabb mondanivalója a

gyenge kapcsolatok fontossága...” „...a gyenge kapcsolatok stabilizálják a komplex rendszereket.” „Ezek a kapcsolatok alkotják a bennünk és körülöttünk lévő kapcsolatok döntő többségét. Ezek a kapcsolatok azok, amelyek stabilizálják a legtöbb olyan hálózatot, ami a részünk és azokat is, amelyeknek részei vagyunk.” Az erős kölcsönhatások hozzák létre azokat a modulokat, amelyeket azután a gyenge kölcsönhatások kapcsolnak egymáshoz.

Az erős és a gyenge kapcsolatok viszonyáról a társadalom esetében a következőképpen ír: „Erős kapcsolatok nélkül nincs a társadalomnak szerkezete, ilyen kölcsönhatások nélkül a társadalom szét-esik. Az erős kölcsönhatások, a tradíciók, a rend szükségesek a társadalmi nyugalomhoz, és a társadalom kiszámítható működéséhez. Erős kölcsönhatások nélkül a társadalom nem ellenálló, és baj idején megsemmisül. A szeretet, a jóakarat, a diverzi-

tás, a másik tolerálása ugyanakkor mind-mind informális, gyenge kapcsolatokat építenek. Gyenge kapcsolatok szükségések ahhoz, hogy a társadalomban összetartás, szolidaritás és bizalom legyen. A gyenge kapcsolatok stabilizálják a társadalmat, a társadalom túlélőképességének igen fontos elemei, és részei a társadalmi tőkének.”

Ami a könyvben a szöveg utolsó oldalán kerül megfogalmazásra, azzal fejezzük be az ismertetést. „A tudománynak alázatosnak kell lennie, és korlátoznia kell magát arra, amire hivatott. Meg kell hagyni a tudomány mellett a teret azoknak a gyengébb megismerésbeli kapcsolatoknak, amelyeket a hit, a művészetek, és a köznapi megismerés egyszerű hiedelmei jelentenek. Ezek azok a gyenge kapcsolatok, amelyek stabilizálják a világról alkotott tudáshálózatunkat, és amelyek ezzel együtt stabilizálják belső énlünket.”

Berényi Dénes

Kapusz Nándor–Petrovics Alica–Vásárhelyi Ferencné: Kilencvenéves a debreceni orvoscézés

Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centruma, Debrecen,
2008. 990 lap

„Azt, aki engem erre a mesterségre megtanított, úgy fogom tekinteni, mint saját szüleimet és megosztom vele vagyonomat, s ha rászorul, visszafizetem majd, amivel neki tartozom.” Hippokratészi eskü, ford.: Hornyánszky Gyula, 1910.

A *Kilencvenéves a debreceni orvoscézés* című kötet bemutatását nem is lehetne mással kezdeni, mint a hippokratészi eskü eme idézetével. Nincs még egy olyan mesterség, amely ne hajtott volna akkorra hasznat az emberiségnek, mint az orvostudomány. Orvosokra, ápolókra, felcserekre, bábákra, egészségügyi dolgozókra

ra az idők kezdetétől fogva, az élet minden egyes szakaszában szükség volt és van a születéstől egészen a halálig. Ez a tudomány az évszázadok viharaiiban azonban sokat változott. Az eltérő módszerek, gyógymódok és eszközök rendkívül sokszínűvé és hatékonyá tették. Egy valamilyen viszont nem változott: a céljaiban. A legfőbb emberi érték, az emberi lét védelme az elsődleges feladata. Emiatt már a kezdetektől fogva a legmegbecsültebb mesterségek közé tartozott. Ahogy idéztünk is mondja, a benne lévő tudás felbecsülhetetlen, generációkról generációkra